

Preek 17-03-2024; ds. Adrie Sterrenburg

Zondag Judica

Lezingen: Daniël 7: 13, 14 en Johannes 12: 20-33 .

Gemeente van Christus,

Het lijkt bij onze hedendaagse cultuur te horen, dat de namen van mensen te grabbel worden gegoooid, aan de schandpaal worden genageld. Via de sociale media schoffeert en besmeurt men – anoniem – bewindslieden, rechters, advocaten, mensen die ook maar enige positie hebben. De naam van iemand door het slijk halen, het is helaas veelvoorkomend. We kijken er nauwelijks meer van op. Terwijl je naam, je reputatie toch voor iedereen van grote waarde is. Wij stellen prijs op het hebben van een goede naam en doen daar misschien zelfs onze uiterste best voor. Een goede reputatie hebben is voorwaarde om bepaalde posities te kunnen bekleden in onze samenleving. Met een besmette naam kun je nergens meer terecht. Er staat dan ook niet voor niets straf op smaad. De eer hooghouden van de familie, van je bedrijf, van je land, dat – zo voelen we – is een opdracht.

Waarom ik dit allemaal zeg? Omdat er een woord is, dat in het evangeliegedeelte dat we lezen steeds weer terug komt, namelijk het woord ‘verheerlijken’. De NBV21 heeft dat weergegeven met ‘grootheid tonen’, maar dat is m.i. te mager. Het woord betekent: laten gloriëren, iemand eer bewijzen, de eer geven die hem toekomt. Het tegendeel van smaden, te schande maken. We vinden in de Bijbel bijvoorbeeld in het geschrift Esther het verhaal, dat Mordechai de glorie ten deel valt, die Haman voor zichzelf bedacht had:

“Als de koning iemand eer wil bewijzen”, zo suggereert Haman, ... “Er zou een koninklijk gewaad moeten worden gehaald dat de koning zelf heeft gedragen en een paard waarop de koning zelf heeft gereden en dat een koninklijke kroon op het hoofd heeft. Een rijksgrote, iemand van adel, moet dan degene aan wie de koning eer wil bewijzen het gewaad omhangen, hem op het paard over het stadsplein laten rijden, en voor hem uitgaand roepen: : “Dit valt aan ieder ten deel die de koning eer wil bewijzen.”(Ester 6:8,9).

Daar staat in de Griekse vertaling van het Oude Testament, de Septuagint, hetzelfde Griekse woord als in Johannes 12 voor het eer bewijzen/verheerlijken. Trouwens ook in Lucas 2 waar de engelen het ‘Ere zij God’ zingen. De eer van God is in het geding als Jezus geboren wordt in de stal in Bethlehem, mens wordt onder de mensen. Dat is niet zijn eer te na. Nee, het is juist eervol in Zijn ogen. De eer van God, Zijn reputatie, Zijn Naam is in het geding in héél Jezus leven. Hij houdt Gods Naam hoog, Hij verheerlijkt God met de tekenen die Hij doet en de woorden die Hij spreekt. Zo ook in het evangeliegedeelte van vanmorgen.

Daarin vertelt de evangelist, dat er Grieken zijn die Jezus wel zouden willen zien. Grieken, dat kunnen Joden zijn uit de diaspora, die voor het Paasfeest naar Jeruzalem zijn gekomen, als pelgrims. Maar het kunnen ook niet-Joden zijn, heidenen uit de volken. We kunnen er gerust vanuit gaan, dat de vroege christengemeente waarvoor Johannes zijn evangelie schreef al voor een aanzienlijk deel bestond uit niet-Joden, Grieken. De christengemeente is inclusief, open naar de wereld, toen al.

Die Grieken durven blijkbaar niet rechtstreeks op Jezus af te stappen. Ze spreken Filippus aan. Net als Andreas heeft die een Griekse naam. Bovendien komt hij uit een gehelleniseerde stad, Bethsaida. Hij spreekt dus Grieks. Filippus zegt het Andreas en met zijn tweeën brengen ze de vraag van de Grieken bij Jezus over.

En hoe reageert Jezus nu. Hij geeft niet thuis, zo lijkt het. Of is wat Hij nu gaat zeggen over de hoofden van zijn leerlingen heen toch ook bestemd voor hen?

Het lijkt taal voor intimi als we het lezen. Voor de kleine kring van de leerlingen dus. Maar de woorden van Jezus zijn natuurlijk wel ook voor u, jou en mij bedoeld. Ik houd het er daarom maar op, dat ze uiteindelijk ook voor die Grieken bestemd waren.

Maar wat zegt Jezus dan? *“Het uur is gekomen, dat de Zoon des mensen verheerlijkt wordt.”*

De Mensenzoon, die zelfaanduiding van Jezus, komt uit het boek Daniël vandaan. Daar schouwt Daniël een nachtelijk visioen waarin een mensenzoon met de wolken verschijnt die van de ‘oude van dagen’, dat is de Eeuwige, alle macht, eer en heerschappij ontvangt (Daniël 7:13 e.v.). Die Mensenzoon maakte deel uit van de messiaanse verwachting in Jezus’ dagen. Hij zal de bevrijdende toekomst inluiden. Hij is de door God gezondene, als zijn gevolmachtigde, zijn unieke vertegenwoordiger.

Zijn uur is gekomen, zegt Jezus. De tijd waarin Hij zich zal manifesteren. En het moge duidelijk zijn, dat het inderdaad een zelfaanduiding is van Jezus. Hóe zal Hij zich manifesteren? Men verwachtte bij de komst van de Mensenzoon een spektakel, een Godswonder. Jezus zegt, dat Hij verheerlijkt zal worden. We weten dat dat betekent, dat Hij zal gloriëren, dat Hem eer bewezen zal worden.

Vandaag zouden we kunnen denken aan het ontvangen van een koninklijke onderscheiding. Ik denk, dat er onder ons ook wel iemand is die een lintje ontvangen heeft. Ik kreeg bij mijn afscheid een erepenning van de gemeente Leidschendam-Voorburg en blij dat ik daarmee was! Ik werd er geheel door overvallen. Ja, laten we dat maar eerlijk zeggen: gloriëren willen we allemaal wel, hoe bescheiden van karakter we ook kunnen zijn. Lang zal hij/zij leven in de gloria, dat eerbetoon is ieder van ons wel ten deel gevallen.

Hoewel ...Weten we écht wel wat dat betekent: verheerlijkt worden? Ik moet denken aan Mordechai met het koninklijke gewaad op het koninklijke paard. Groot vertoon.

Eerder in het hoofdstuk wordt verteld, dat Jezus op een ezel Jeruzalem binnenreed. Bepaald heel wat bescheidener dan wat we over Mordechai hoorden. En inderdaad, wat Jezus nu gaat zeggen, lijkt daar niet mee te sporen, met dat verheerlijkt worden:

“Voorwaar, voorwaar, Ik zeg jullie: indien een graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft hij alleen, indien hij echter sterft, draagt hij veel vrucht.”

Een klein gelijkenisje, een beeld dat slaat op ons allemaal. Waar gaat het ons om in het leven? Om winnen? Meer, meer, meer, meer macht, eer, aanzien, roem? Of verliezen? Minder worden. Denk aan Johannes de Doper: *Hij- Jezus – moet wassen, ik moet minder worden.*

Verliezen dus om der wille van. De minste willen wezen om de ander voor te laten gaan. Een stap achteruit willen zetten om de ander de ruimte te gunnen.

Of draait het in mijn leven om mijzelf en wil ik vasthouden wat ik heb en om streven/jagen naar meer, ook als dat ten koste gaat van de ander?

“Grieken, jullie willen Jezus wel zien. Wil je echt samen met Hem gezien worden? Wil je zijn waar Hij is?” Ja, want dat is de consequentie van het verbonden zijn met Jezus. Dan vind je het een eer Hem te dienen en na te volgen. En als je niet wegloopt voor wat het dienen van deze Jezus inhoudt, dan zal zijn Vader, God, je eren, zo belooft Hij.

Weglopen voor ... ja, als het in je leven om de ander moet gaan dan kan dat weleens offers vragen. Jezus heeft het over sterven, over je leven verliezen. De weg van het zaad gaan, zo’n andere stijl van leven. Wat over hebben voor een ander ...

En het lijkt alsof het Jezus ineens aanvliegt, want Hij zélf is nu aangekomen in Jeruzalem en Hij maakt zich geen illusies wat betreft het lot dat Hem daar te wachten staat. Zal Hij dan toch maar weglopen van zijn roeping?

“Nu is mijn ziel verschrikt/geschokt en wat zal Ik zeggen? ‘Vader, verlos/red Mij uit dit uur’? Ja maar hierom ben Ik in dit uur gekomen!” “Red Mij uit dit uur – zo staat het er letterlijk in het Grieks. Wat de NBV21 hier heeft, staat in een ánder evangelie. Hier staat niets over ‘laat aan Mij voorbijgaan’. Ja maar... Hij valt zichzelf in de rede. We worden hier getuige van de innerlijke strijd, het gevecht dat Jezus moet leveren om bij zijn opdracht, zijn roeping te blijven. Het zal van hem het grootste offer vragen, dat van zijn leven.

Ik moet denken aan Alexei Navalny. Zo naïef was hij niet, dat hij niet ook wist wat hem te wachten stond. Nee, hij stelde zijn leven niet veilig door buiten Rusland te blijven. Hij waagde zich eraan en liet niet los waar hij zich toe geroepen wist.

‘Vader, verheerlijk uw Naam.’ We begrijpen nu wat dat inhoudt, dat ‘verheerlijk’. Bizar, hoe de evangelist nu precies dát woord gebruikt om er Jezus’ kruisdood mee aan te duiden. Wij kunnen ons niet genoeg realiseren hoe dit schuurt. Temeer daar door deze verheerlijking van Jezus aan het kruis ook God zélf verheerlijkt wordt, dat Jezus met zijn kruisdood Gód verheerlijkt.

Gloriëren in zo’n smadelijke dood? En tóch zet de stem uit de hemel daar een dikke streep onder. *Ik heb verheerlijkt.* Denk aan dat andere moment waarop ook een stem uit de hemel klonk: *Jij bent mijn geliefde Zoon. In jou vind Ik vreugde!* Wát een eer viel Jezus daar te beurt! *En Ik zal verheerlijken* (mijn Naam). Ja, waar men meent, dat God zijn Naam zelf te grabbel gooit door zijn Zoon te laten sterven aan een kruis, behaalt Hij nu juist de overwinning.

Daarover gaat het in de laatste verzen van de tekst. Ja, want juist in die dood aan het kruis gaat er een oordeel over deze wereld. De overste van deze wereld moet het veld ruimen. Hij wordt ontmaskerd. Denk aan Poetin. Als we nog niet wisten wat we aan hem hadden, dan weten we het nu. De moord op Navalny zet hem neer als een man gevangen in de angst, uit op machtsbehoud, tot alles in staat. Maar de duizenden op de dag van Navalny’s begrafenis, de bloemen neergelegd bij monumenten, dat dappere eerbetoon, getuigen van een innerlijke overtuiging waar hij, Poetin, geen greep op heeft, onmachtig tegen applaus dat nu eens níet geregisseerd was. Paulus zegt het zo in de Kolossenzenbrief: *“Hij, God de Vader, heeft zich ontdaan van de machten en krachten, Hij heeft hen openlijk te schande gemaakt en in Christus over hen getriomfeerd.”*

De liefde zit sinds Golgotha op de troon. En Jezus zal allen tot zich trekken. Ook de Grieken. Zij wilden Jezus wel zien.

Als de graan korrel niet in de aarde valt, en sterft ..., zo antwoordt Jezus.

Jezus willen zien is geen vrijblijvende zaak. Het heeft consequenties voor onze stijl van leven. Ja, waarin willen wij ons onderscheiden? Willen we gloriëren? Waarin dan?

Bij de evangelist Lucas (23:47) staat er een man aan de voet van het kruis. Lucas schrijft: De centurio zag wat er gebeurd was en verheerlijkte (!) God ...” Hij wacht daar niet mee tot na Pasen. ‘Ere zij God’ op Goede Vrijdag. Zingen wij het met hem mee?

“Herr, unser Herrscher, dessen Ruhm in allen Landen herrlich ist”, zo laat Bach treffend de Johannespassion beginnen, om te eindigen met: “ich will dich preisen ewiglich!”

Glorie aan de Vader en de Zoon en de heilige Geest. Amen.